

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

Тулінова Валентина Сергійовича на дисертацію Хозлу Івана Костянтиновича «Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів поліції на воді», представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження полягає у зростаючій ролі водних об'єктів для економіки, екології та національної безпеки України, а проблематика забезпечення безпеки на водних об'єктах ускладнюється недостатністю законодавчого регулювання, що негативно впливає на ефективність діяльності підрозділів поліції на воді. Особливо це стосується сучасних умов, коли Україна реалізує реформу органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони, пріоритетними завданнями якої є уніфікація правових засад організації системи органів правопорядку зі встановленням критеріїв розмежування напрямів діяльності, яку здійснюють органи правопорядку та інші державні органи, на основі виключної функціональної спрямованості, забезпечення подальшого розвитку системи органів правопорядку. Зазначене стосується як в цілому Національної поліції України, так і окремих її підрозділів, серед слід зазначити і підрозділи поліції на воді, діяльність яких навряд чи можна визначити достатньо врегульованою, що ускладнює реагування на загрози, пов'язані з нелегальною риболовлею, порушеннями правил судноплавства, забрудненням водного середовища тощо. Саме тому, слід констатувати, що дисертаційна робота Хозлу Івана Костянтиновича присвячена актуальній і малодослідженій темі – адміністративно-правовому забезпеченню діяльності підрозділів поліції на воді.

Актуальність та наукова новизна дисертаційного дослідження підтверджується й тим, що обрана тема роботи безпосередньо пов'язана з виконанням завдань Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 року №

273/2023, зокрема в частині змісту і напрямів реформування органів правопорядку. Тема відповідає пріоритетному напрямку «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року №12-21, пп. 1, 8, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації (с. 72-76, с. 146-151, 182-194) є достатньо обґрунтованими з точки зору логіки та методології наукового дослідження. Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості результатів дослідження І.К. Хозлу забезпечено використанням значного обсягу наукових джерел, нормативно-правових актів, а також використанням належних наукових методів, що дозволило здобувачеві сформулювати перелік важливих наукових положень, висновків та рекомендацій.

Структура роботи обумовлена завданнями, що ставить перед собою дисертант. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі досягнень юридичної науки, аналізу чинного законодавства України, узагальнень практики його застосування, вітчизняного досвіду розробити теоретико-методологічне підґрунтя адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів поліції на воді Національної поліції України. Для досягнення зазначеної мети було визначено завдання, що в основному коректно ставить перед собою автор, а також їх вирішує.

Дисертаційне дослідження І.К. Хозлу базується на комплексному, системному підході до розгляду адміністративно-правового статусу поліції на воді, визначення структури, функцій та компетенції цих підрозділів. В ньому запропоновано нові науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення

правового регулювання їх діяльності, а також визначено пріоритетні напрями поліцейської діяльності підрозділів поліції на воді Національної поліції України, та шляхи покращення їх ефективності.

Заслуговують на увагу намагання дисертанта працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного з виходом на конкретні науково-практичні рекомендації.

Належний ступінь наукової обґрунтованості і достовірності результатів дослідження забезпечено, крім цього, використанням як загальнонаукових, так і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання із застосуванням системного підходу. Зокрема, автором використано порівняльно-правовий, логіко-семантичний, формально-юридичний, структурно-логічний методи, методи документального аналізу, групування, прогнозування. Не викликає сумнівів, що зважене використання названих методів дозволило автору здійснити комплексне дослідження законодавчих та організаційних аспектів функціонування підрозділів поліції на воді у контексті їхньої ролі в забезпеченні публічної безпеки і порядку, охорони водного фонду та протидії правопорушенням на водних об'єктах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним дослідженням, у якому з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням здобутків вітчизняної та зарубіжної адміністративно-правової науки розкрито особливості адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів поліції на воді Національної поліції України. Автором розкрито унікальні аспекти діяльності названих підрозділів, зокрема їхню здатність виконувати завдання у складних умовах природного середовища, використовуючи специфічні форми і методи поліцейської діяльності, вироблено пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення їх діяльності та законодавства, що її визначає.

Заслуговують на увагу спроби автора удосконалити понятійну базу досліджуваної проблематики, зокрема, уточнено дефініції термінів

«забезпечення публічної безпеки і порядку підрозділами поліції на воді» (с. 47), «адміністративно-правове регулювання діяльності підрозділів поліції на воді» (с. 61), «цілі діяльності Управління авіації та поліції на воді» (с. 108), «організаційно-структурний статус підрозділів поліції на воді» (с. 129) тощо.

У процесі дослідження діяльності підрозділів поліції на воді автором зроблено висновок про визнання її як різновиду поліцейської діяльності, урегульованої нормами адміністративного права, в процесі якої посадові особи підрозділів поліції на воді Національної поліції України реалізують специфічні функції, шляхом здійснення цілеспрямованого організуючого державно-владного впливу на суспільні відносини у сфері охорони водного фонду та водної інфраструктури України, з метою забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод громадян та протидії злочинності, а також виокремлено особливості поліцейської діяльності підрозділів поліції на воді, які дозволяють ідентифікувати її з-поміж інших суб'єктів поліцейської діяльності (с. 39-40).

Слід відзначити також положення наукової новизни, які стосуються розкриття сутності правових засад діяльності поліції на воді, на підставі чого автором виокремлено ознаки норм адміністративного права у сфері діяльності підрозділів поліції на воді, а саме: предметом регулюючого впливу норм адміністративного права слугують адміністративні правовідносини у сфері діяльності підрозділів поліції на воді; мета регулюючого впливу полягає у забезпеченні за допомогою адміністративно-правових засобів нормального функціонування об'єктів водного фонду та інфраструктури водного транспорту; переважне застосування посадовими особами підрозділів поліції на воді адміністративно-правових методів переконання та примусу; процедурний (стадійний) характер діяльності щодо оформлення адміністративних правопорушень у вказаній сфері суспільних відносин; наділення посадових осіб підрозділів поліції на воді адміністративною правосуб'єктністю, яка дозволяє їм набувати й реалізовувати повноваження щодо охорони прав і свобод людини, забезпечення публічного порядку та

безпеки, протидії злочинності на водних об'єктах (с. 71-72).

Враховуючи відсутність у положеннях чинного законодавства нормативно закріпленого переліку повноважень підрозділів поліції на воді, схвальної оцінки заслуговує спроба автора щодо їх систематизації за критерієм «предмету відання» на: 1) превентивні; 2) контрольні; 3) безпекові; 4) юрисдикційні; 5) організаційно-розпорядчі (управлінські); 6) інформаційно-технічні (с. 139).

Крім того, наукову цінність мають і положення роботи, в яких охарактеризовано спеціальні завдання підрозділів поліції на воді, що відображають особливості їх поліцейської діяльності, до яких дисертантом віднесено: 1) здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері охорони водних об'єктів та інфраструктури водного транспорту, в межах компетенції; 2) контроль за дотриманням громадянами правил користування водними об'єктами та інфраструктурою водного транспорту, шляхом застосування превентивних поліцейських заходів; 3) попередження й припинення загроз публічній безпеці і порядку на водних об'єктах та інфраструктурі водного транспорту, у тому числі під час введення правового режиму надзвичайного та/або воєнного стану; 4) взаємодія з правоохоронними органами, органами публічного адміністрування та їх посадовими особами, наділеними повноваженнями в галузі охорони, використання і відтворення водних біоресурсів (с. 109).

Важливе практичне значення мають сформульовані авторські пропозиції щодо внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів України, зокрема до Закону України «Про Національну поліцію», Кодексу України про адміністративні правопорушення, низки підзаконних нормативно-правових актів, а також розроблено проєкт Типового положення про підрозділи поліції на воді Управління авіації та поліції на воді Національної поліції України, в якому визначено адміністративно-правовий статус підрозділів поліції на воді, як суб'єктів поліцейської діяльності у сфері забезпечення безпеки водних об'єктів та інфраструктури водного транспорту.

Слід зазначити, що у роботі містяться й інші слушні узагальнення та пропозиції.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, значною мірою аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати достатній науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірених та в основному аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження, а запропоновані й обґрунтовані І.К. Хозлу положення та рекомендації становлять певну наукову цінність, оскільки в дисертації по-новому вирішено важливе наукове завдання, що має суттєве значення для розвитку науки адміністративного права та правозастосовної діяльності підрозділів поліції на воді в Україні.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні положення, висновки й пропозиції, отримані у результаті дослідження, викладено у 13 наукових публікаціях, з яких 3 – наукові статті, опубліковані у виданнях, що визнані фаховими з юридичних дисциплін, а також у 10 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Усі статті містять повний опис наукових результатів, що підтверджує їх достовірність. У наукових працях не виявлено тотожних за змістом статей, опублікованих у фахових виданнях. Основні положення та висновки дисертації було апробовано на науково-практичних заходах.

Загалом зміст дисертаційної роботи заслуговує на позитивну оцінку, дисертацію слід визнати завершеною працею, у якій автор порушує актуальні для вітчизняної адміністративно-правової науки проблеми та вказує на напрями їх розв'язання.

Дисертація виконана українською мовою. Роботу оформлено відповідно до вимог, встановлених чинним законодавством. Анотація дисертації ідентична її основному змісту та повною мірою відображає положення дослідження.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практична значущість дисертації І.К. Хозлу полягає у можливості впровадження її результатів у правотворчу діяльність та практику органів Національної поліції України. Зокрема, рекомендації автора щодо розширення компетенції підрозділів поліції на воді під час рибоохоронних рейдів можуть суттєво покращити ситуацію з охороною водних біоресурсів.

Результати роботи також можуть бути використані в освітньому процесі для підготовки майбутніх працівників поліції, в системі первинної професійної підготовки, післядипломного навчання поліцейських, службової підготовки, а також у практичній діяльності підрозділів поліції на воді для підвищення їхньої ефективності.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Визнаючи загалом високий теоретичний рівень роботи, її суттєве практичне значення, слід констатувати, що окремі положення дисертаційної роботи є дискусійними, потребують подальшого уточнення та конкретизації. Зокрема, автору доцільно звернути увагу на таке:

1. Досліджуючи на сторінці 94-101 спеціальні завдання поліцейської діяльності підрозділів поліції на воді, серед яких автор виділяє «попередження й припинення загроз громадській безпеці і порядку на водних об'єктах та інфраструктурі водного транспорту під час введення правового режиму надзвичайного та/або воєнного стану», вважаємо недостатньо розкритим питання специфіки роботи підрозділів у період воєнного стану.

2. У підрозділі 2.2., в якому розглядаються питання взаємодії поліції на воді з іншими органами (наприклад, Держрибагентством), зазначено лише загальні положення. На нашу думку, бракує чітких алгоритмів або кейсів, які ілюструють ефективність цієї взаємодії.

3. Вважаємо, що у роботі не приділено достатньої уваги професійній підготовці та перепідготовці працівників підрозділів поліції на воді.

Враховуючи специфіку їхньої діяльності, це питання є вкрай важливим для ефективної реалізації запропонованих рекомендацій.

4. Намагаючись ґрунтовно дослідити теоретичний аспект проблематики, що слід, безумовно, позитивно оцінити, дисертант, на жаль, недостатньо використовує кількісні показники, які є невід'ємною складовою для такого виду наукових робіт. Так, в межах здійсненого дослідження бракує емпіричних даних, наприклад, статистики порушень на водних об'єктах або оцінки ефективності роботи поліції на воді. Така інформація могла б підвищити практичну значущість дослідження.

В цілому зазначені зауваження не є суттєвими й не знижують наукової та практичної цінності дисертації. Усі ці аспекти можуть бути доопрацьовані автором у подальших наукових дослідженнях.

На підставі викладеного можна зробити висновок про те, що дисертація І.К. Хозлу на тему: «Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів поліції на воді» є самостійною та завершеною науковою працею, яка містить нові обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання та є істотним внеском в науку адміністративного права.

Дисертація Хозлу Івана Костянтиновича на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів поліції на воді», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право». Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507) та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до

оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент – декан факультету №3
Донецького державного
університету внутрішніх справ
к.ю.н., доцент**

Валентин ТУЛІНОВ